

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 70 Le

Pe jum. an . . . 35 Le

Pe trei luni . . . 18 Le

Un exemplar 50 BANI

TELEFON P. ORAȘ ȘI INTERURBAN No 760

ROMÂNUL

REDACȚIA ȘI ADMINISTRATIA
Str. Romanului 14.

Inserțiunile se primesc la administrație și se taxază conform tarifului. MANUSCRIPTELE NU SE ÎNAPOIAZĂ.

Moartea aviatorului

de d. Alex. Anestin.

Intr-o desfășurare superbă de eroism și de curaj; din cauza unui din accidente, teribile în brutalitatea lor, ce pândesc pe stăpânitorii aerului, aviatorul a murit, într-o tăcută și cețoasă zi a lui Decembrie, încununat cu o aureolă de flacări și de trosnituri sguduitoare.

Aviatorul a murit la douăzeci de ani, în floarea primei sale tinereți, la vârsta când cei mai mulți se pregătesc pentru viața ce-i așteaptă și îi momeste cu rarele-i clipe de adevărată bucurie și cu nesfârșitele-i suferințe, necazuri și păreri de rău.

Cu o zi mai înainte, îl cunoscusem pentru prima oară la aerodrom.

Cu ochii inteligenți și mari; cu figura frumoasă și distinsă; cu părul încrețit în cute de eben și în toată ființa lui cu o modestie și o conoare de copil, tânărul acela care își făcuse studiile de aviație în complicata școli ale Parisului, nu îți făcea de loc impresia că ar fi putut să se avânte cu atâta bravură și elan la cucerirea regiunilor superioare.

Peste o clipă însă aparatele imense își luau sborul în fanfara uriașe a motoarelor; făceau să vibreze splendid întinderea câmpului de aviație, pentru a frământa apoi aerul în viraje îndrăsnete, în curbe fantastice și majestuoase, în rostogoliri și în căderi, ce umpleau ochii de emoție și inimile de palpațiuni suplimentare.

În vreme ce aparatul aviatorului, astăzi defunct, trecea ca o rândunică uriașe, deasupra întinderii șoselei, făcând să se ridice în vârtejuri frunzele și praful de pe drum, de-a-supra cărucțelor ai cărora cai se cabrau în fața vibrației ametoare, soldații, lângă noi sopteau: „este d. plutonier Georgescu, de oare ce a lui este șoseaua!”

Glorie și bucurie trecătoare: ieri soare și lumină, beție de aer și de perspective, azi rigiditate veșnică și răceală de mormânt.

În această sguduitoare putere a contrastelor se rezumă viața adevăraților aviatori.

Pe ei nu-i poți înțelege cu procedeele noastre de judecată obișnuită și nici nu-i poți caracteriza după formele calapodului comun.

Rămânând cu dragă inimă în sfera noastră socială de disciplină și volițiune, simbol al curajului și al unui uimitor progres, călătorii aerului, trăesc, în fond, o viață diferită de-a noastră, cu emoții și viziuni deosebite, viața spațiului lîmpede și strălucitor, față de care pălesc ca învăluite de ceață și de umbră, aspectele traiului cotidian.

Din înălțimile la cari plutesc, ceasuri, în cursul unei zile, Icarii moderni, își umplu ochii de perspectivele înecate în bruma depărtării, contemplă orizonturi necunoscute pentru cei de jos; văd desfășurându-se în proporție gigantică hărțile noastre reduse la dimensiuni de milimetri, primesc, cei dintâi primele

raze ale soarelui și salută cei din urmă regala strălucire a apusului ce trăește numai pentru ei.

Pentru acești călători ai infinitului rîurile și apele se fac panglici de argint; vîrfurile munților se prefac în păduri de sulii uriașe, dealurile, văile, câmpiile se reconciliază armonice între ele și se așează la nivel.

Ca o pedeapsă însă și ca o răzbunare pentru tot ceea ce e silît să dea, aerul, mînios de a fi flagelat de aripele aeroplanelor, sgduit de trepidanta suflare a motoarelor și insultat de curajul oamenilor ce străbat vastitatea, până a'altăieri neviolată a domeniilor lui, aerul necrutător și crud, pîndește pe aviatori cu toate vidurile ce îi brazdează și cu toate curente ce îl străbat.

Învinsă astăzi atmosfera se ridică mai tenace și mai amenințătoare mâine și ca un Moloch aerian ce pretinde noi victime, răstoarnă adesea, prin complotul tacit al elementelor, pe aceia cari au lăruit-o un moment.

Aviatorii știu aceasta, dar ei refuză a deveni mai prudenți și mai cuminți.

Beția vitezei îi farnecă și îi încântă, făcându-i să piardă noțiunea pericolului pămîntesc; călătorii ai spațiului, ei trăesc larg și înfens în baza unei mentalități ce a încetat de mult a fi a noastră, bucurîndu-se când aripile aeroplanului îi ridică într-o nouă regiune de strălucire și azur.

Din ascensiunea aceasta în spre soare, în mijlocul oceanului aerian, rezultă viziuni și contemplații neuitate, înțelese poate de multe ori numai cu sufletul, scînd chiar controlului inteligenței, sub invalidul ce le înalță și le-acopere, rupt din intensa poezie a spațiului infinit.

Aici ne vin în minte cuvintele comandantului escadrilei de luptă din Arad, care ne spu-ne a dată, că în timpul unui sbor, în vreme ce aparatul trecea sub o ploaie fină în ale cărei picături se refrîngeau razele de soare, a avut senzațiunea magnifică că o clipă, haine, cisme și mașină erau făcute dintr'un țesut de curcubeu.

Nu credem să reușim vre-o dată să facem pe aviatori, mai liniștiți și mai prudenți, de oare ce neliniștea lor caracteristică, mai presus de ori ce obișnuință, este chestie de suflet și chestie de temperament.

Nu știm poate cum să-i plîngem, dar știm în or ce caz să-i admirăm.

Din valea aceasta a vieții, unde circulăm cu piciorul, sau cu trenul, cu viteze, prin contrast, de broaste țestoase sau de râme, depunem, omagiul suprem pe mormintele celor cari se duc în atmosferă de frumusețe și lumină și trimitem salutul nostru tuturor aviatorilor, eroii ce chiar în timp de pace, rămân singuri în război, cu vidurile pînditoare și cu curente de aer, și cu toată furia nedomolită a naturii ce încearcă să-si păstreze cu ferocitate, mărșul și impalpabilu-i secret.

Cronica externă.

În urma împrejurărilor, în care guvernul maghiar a consimțit la ratificarea tratatului de pace, nevoia dimisiunii cabinetului a apărut ca un lucru de neînlăturat.

Mai multe cauze au determinat și trebuie să determine această demisiune.

Se știe că guvernul maghiar, tot timpul a căutat să întretie în rândurile populației ideea, că pacea nu trebuie ratificată. Aceasta pentru a oferi Antantei o probă mai mult, că întreaga națiune maghiară, era în contra ideii de ratificare.

Strâns însă în condițiunile puse de Antantă, guvernul maghiar s'a văzut nevoit în cele din urmă, să semneze ratificarea, în contra realității careia se declarase până atunci.

Ratificarea făcută în condițiuni de atare duplicitate, a fost punctul de plecare, al nemulțumirii generale, multă vreme înăbușită.

S'a adus în primul rând guvernului învinuirea, că nu a iost destul de energetic, în conducerea intereselor naționale, întrucât cedase în fața Antantei și în fața condițiilor acesteia, referitor la chestiunea teritorială.

O altă învinuire, adusă guvernului, a fost aceea a numercașelor impozite puse asupra populației, săracită și incapabilă să reziste avalanșei de dări și contribuțiuni.

S'a imputat în special cabinetului Teleky, că s'a solidizat în jurul său o concepție, cu politica ministerului de finanțe, care a înțeles, să rezolve criza financiară, salvînd statul, în detrimentul populației, — concepție debilă și incapabilă să înlătore dezastrul.

Guvernul se găsea deci în situația delicată, de a-și da singur vot de blam, în cazul când s'ar fi desolidarizat de politica ministerului de finanțe, sau de a-și distruge singur autoritatea în cazul când ar fi continuat să susție mai departe o politică financiară ce fusese una din cauzele izbucnirii începutului de revoltă al națiunii.

O altă cauză a demisiei guvernului, a fost aceea a problemei formei de guvernământ.

Guvernul maghiar, cu toate presiunile făcute asupra sa în toate chestiunile, de Antantă, și cu toată formală desaprobare dată concepției sale monarhice, de toate statele învecinate, a continuat să susție mai mult sau mai puțin pe față nevoia reîntoarcerii habsburgilor.

Opinia publică ungară, care a stărsit în a înțelege că greșita politică de opresiune a habsburgilor, a fost adevărata cauză a dezastrului, s'a declarat în parte pentru menținerea actualii forme de guvernământ, parte pentru conducerea pe tron a unui suveran național.

În fața acestei neînțelegeri decisive între națiune și guvern, acesta s'a văzut nevoit să cedeze și să se retragă în condițiile cunoscute.

Ideea formării unui nou guvern, prezidat de contele Bethlen, este nesigură și provizorie, deoarece elementele blocului guvernamental, declarat pe față în contra fostului guvern, procedează în momentul actual, la o serie de disocieri și de noi orientări în politica internă, ce ar putea să aibă ca efect, o criză de ordin parlamentar, urmată în mod fatal, de o disolvare a adunării naționale, a căreia misiune ar fi astfel zădărnicită înainte ca ea să fi avut posibilitatea să manifeste un început de activitate sănătoasă.

Situația actuală a Ungariei, este tot așa de puțin satisfăcătoare, ca și înainte de realizarea faptului ratificării și aceasta grație unei politici șovăitoare și gresite, și mai întotdeauna cu un caracter de duplicitate vinovată.

Pensiunile invalizilor și văduvelor de război.

Comunicatul comandamentului teritorial al Corpului VII. de armată.

Postul Comandant-Dirigent Resortul Finantelor, cu scopul de a ușura plățile pensiunilor și competențelor de acordare pentru invalizii grade inferioare precum și văduve și orfani după grade inferioare a hotărât cu decretul nr. 17250 din 1919 secția V/A (Gazeta Oficială nr. 10), ca competențele de acordare amintite mai sus să se ridice de către primăria aparținătoare în mod sumariu la câte două luni de la peceptorate și să se plătească de către primăria persoanelor în drept în prezența de mariori.

Punctul 8 în ordinul de mai sus mai prevede, că nu este permis să se facă rețineri din competențele invalizilor, văduvelor și orfanilor.

In consecință comandamentul face cunoscut, că în caz că vre-unui invalid, văduv sau orfan i se va face vre-o reținere din dreptul de pensie, de către orice autoritate și din orice motiv, sau în caz că nimeni n-are să plătească de către biroul de pensii conform titlului nu se va plăti complet și în timp de 48 ore adică între 1-3 ale lunii la termenul în care s-a făcut decretul (adică la 1 ale lunii de la 2 luna), atunci persoana în chestie pagubă fie ea invalid, văduv sau orfan este rugată să se adreseze comandamentului teritorial al Corpului VII. de armată în Sibiu. Această rugămintă a fost primită de către comandamentul teritorial și va fi făcută în limitele fixate de decret.

In caz că tot mai sunt încă invalizi, văduve și orfani care n-au primit încă biroul de pensii în Sibiu cererea pentru acordarea dreptului la pensie (după modelul nr. 1000 din Gazeta Oficială nr. 8-920) sau care desigur au făcut cere ca dar n-au primit încă confirmarea de plată pensiei atunci rugăm pe toți aceștia să binedeție voiașca a primăriei și să se adreseze la comandamentul teritorial în Sibiu (Cazarmă Mihai Viteazul) cere ca să se reclamate.

Tot cu această ocazie se mai face cunoscut, că la regularea drepturilor la pensie și acordare (întrucât de competențe de către biroul de pensii, orfan și văduve din Albia și din alte părți fostei Ungării, este competența comandamentului teritorial al Corpului VII. de armată în Sibiu sau comandamentului teritorial al Corpului VI. de armată în Cluj și anume fiecare pentru teritoriul său).

Primațiile sunt îndatorate să facă să primească și să păstreze comandamentul orice cerere sau reclamație din partea invalizilor, orfanilor și văduvelor în vederea soluționării și pentru ca ei să se va percepe nici o taxă.

Pentru a fi cererile să se reclame prin grai neajunși sau cererile să se adreseze prin scrisori cu bilete deschise și va accepta și va lega în gadaie pentru mulțumirea lor.

Comandamentul se găsește instalat în Sibiu în localitatea comandamentului Corpului VII. de armată, Zilele de primărie pentru orfan și văduve sunt oricând și în zilele de orfan și văduve.

Povățuim însă pe toți să nu pornească pe drumuri, și să se mențină liniștiți și să se adreseze cererile sau cererile să se adreseze în mod direct, iar acestea să se facă de urgență comandamentului teritorial în Sibiu.

In tot cazul facem cunoscut atât invalizilor, orfanilor, văduvelor și orfanilor, cât și autorităților comunale, că singurul organ competent să soluționeze și să îndreze de la regula drepturilor la pensie a invalizilor, orfanilor și văduvelor este comandamentul teritorial al Corpului VII. de armată în Sibiu și VI. de armată în Cluj, așa că orice cerere sau reclamație adresată altor autorități sau chiar ministerului de război sunt trimise tot acestor comandamente, deci este zadarnic și o pierdere de vreme în egală măsură pentru cei care reclamă și pentru cei care se adresează în altă parte decât nouă.

Sibiu, General. Vlădescu.

Congresul doctorilor dințiști.

Membrii sindicatului doctorilor dințiști, a hotărât ținerea unui congres general, în zilele de 6 și 7 Ianuarie s. v. 1921, în București.

La acest congres se vor discuta următoarele chestiuni: 1. Reforma legii sanitare în ceea ce privește practicarea dentistilor în țară. 2. Mijloacele de luptă contra dentistilor ilegali. 3. Cum s'ar putea organiza învățământul dentar în țară.

Toți medicii dințiști sunt rugați de a răspunde de urgență pe adresa secretariatului general al Sindicatului Doctorilor Dințiști, d. dr. M. A. Munteanu, Calea Victoriei 184 București, dacă adrează la congres.

Înmormântarea plutonierului aviator Georgescu Voicu.

Astăzi la orele 3 d. p. se va face înmormântarea aviatorului plutonier Voicu Georgescu, victima unui teribil accident de aeroplan, întâmplat cu prilejul șbururilor făcute de escadrila de luptă locală, la înmormântarea regretatului Romul Velicu, fost prefect al Aradului.

Cortegiul va porni din cetate, cu onorurile militare.

Societatea arădană este rugată să ia parte la înmormântarea tânărului aviator, căzut în condiții atât de tragice, atunci când îl aștepta o meritată avansare și când se punea atâta speranță pe devotamentul și curajul lui.

E o datorie să cinștim memoria bravilor căzuți la datorie și plutonierul Voicu Georgescu a avut onoarea să fie unul dintre ei.

Profesul societății politehnice contra cedării atelierelor C. F. R.

Duminecă s'a ținut la soc. Politehnică din Capitală o sedință care a luat un caracter foarte important.

A prezidat d. inginer Nicolae Ștefănescu. Punându-se în discuție chestia concesionării atelierelor C. F. R. au luat cuvântul d. ni ingineri N. Ștefănescu, Tancred Constantin și Bușila, cari au combătut cu vehemență proiectul de concesionare, de care s'a vorbit la timp, aducând numeroase motive, cari au pagubit interesele statului.

Pentru concesionare a vorbit d. inginer Manolescu, directorul general al industriei din ministerul de industrie și comerț.

S'a luat hotărârea, ca să se lupte prin toate mijloacele, cu proiectata concesionare a atelierelor C. F. R. să nu fie adusă la îndeplinire.

S'a numit o comisiune în frunte cu d. Anghel Salgan și Emil Miclescu, cari să alcătuiască un memoriu în care să se arate că „Societatea Politehnică” este cu desăvârșire contra concesionării atelierelor C. F. R. Memoriul va fi apoi înaintat guvernului român.

Dosarul Günther.

O intervenție a Sindicatului Ziaristilor din București.

Se anunță din București că președintele Sindicatului ziaristilor din București, a adresat dlui general Averescu următoarea cerere:

Domnule Prim-Ministru,

În sedința Camerei de la 1 Decembrie crt. d. deputat Gheorghe Mărzescu, vorbind despre așa numitul „Dosar Günther” a afirmat că ziaristii deși toate sau aproape dela toate ziarele românești au primit bani dela Germanii iar numele lor se găsește înfițate pe filele acestui dosar.

Pînă-că d. deputat de lași n'a roșit nici un nume banuindu-ne învâine acum pe toți.

Ca-sef de guvern și ca Român, ca oștaș care ați stat în fața morții spre a vă apăra țara, ne înțelegeți mai mult decât alții, cât odios cuprinde învinuarea adăsa presei dela tribuna parlamentului.

Presă română — ori care i-au fost lipsurile și slăbiciunile — s'a bucurat întodeauna de renumele corectitudinii profesionale. A fi acuzată și de necinste, a fi acuzată și de comert cu dusmanul și a fi acuzată și de toate aceste în fața parlamentului, far hărâmbă să nu se facă neîntârziați, veți recunoaște d-le Prim-Ministru, că aceasta nu se poate.

De aceea în numele Sindicatului Ziaristilor din București, am onoare a vă ruga stăruitor să dispuneți a ni se comunica numele „ziarurilor ziaristilor” cari figurează în dosarul „Günther”, dacă astfel de nume figurează.

Primiți vă rog domnule Prim-Ministru, încredințarea înaltei mele considerațiuni.

Președinte, C. BACALBAȘA.

Cunună eternă pe mormântul lui dr. Romul Velicu.

Ca răscumpărare a cununei pe sicriul lui dr. Romul Velicu au depus la administrația ziarului nostru:

D. Aurel Tyrcity comerciant în favorul monumentului „Unirii” L. 100.—
 Dl dr. Alex. Bojoc avocat p entru fondul orfanilor de război L. 200.—
 Suma din urma L. 700.—
 Total Lei 1000

INFORMAȚIUNI.

Guvernul, în urma consfătuirilor avute, a hotărât să vie în curând cu un spor de 300 lei, la salariile de bază ale funcționarilor publici. Acest spor se va da la 1 Aprilie 1920 dată când acest spor a fost acordat funcționarilor din Justiție.

Până acum chestia n'a luat o formă definitivă.

— Revizorul școlar îndeamnă pe aceștia care pe toți învățătorii dela școlile profesionale să se prezinte la depunerea jurământului. Luarea jurământului se va face cu solemnitate în sala mare a primăriei din Arad în prezența delegaților din partea autorităților profesionale și anume:

Joi în 18 Decembrie la 10 ore a. m. învățătorii confesionali gr.-ort. și gr.-cath. români și sârbi.

Vineri în 17 Decembrie la 10 ore a. m. învățătorii confesionali romano-catolici, calvini, luterani și israeliți.

— În reportajul nostru de ieri, relativ la funerarile lui Romul Velicu, am scris din greșală că răspunsurile religioase, au fost date de către corul de sub direcțiunea dlui prof. Lugojanu. În realitate corul care a dat concursul sau la ceremonia funebră, a fost condus nu de d. Lugojanu, cunoscutul profesor de muzică și dirijor de cor, ci de d. Lipovanu, un maestru de asemenea distins, și căruia în consecință îi revin de drept toate aprecierile noastre.

— Direcțiunea generală a c. f. r. a dat un ordin tuturor direcțiilor regionale, ca toate vagoanele în circulație în diferite stațiuni, să fie descărcate la destinație în ce mult timp zile, alții vor fi descărcate de către autorități, în contul destinatarilor.

— Direcția generală a vâmlor, conform instrucțiunilor primite de la ministerul de industrie, nu va permite intrarea în țară a mărfurilor prohibite cari sunt prevăzute în convenția comercială cu Austria.

— Ministerul cultelor a pus la dispoziție episcopilor ortodocși române din Transilvania și Banat, suma de 4975000 lei, leafa preoției pe semestrul Ocimrie — Martie a anului bugetar 1920—1921.

— La comitetul agrar s'au ținut vîi discuții cu privire la plata pământului expropriat.

S'a stăruit ca aceasta chestiune să fie lăsată pentru mai târziu, rezolvându-se mai întâi celelalte chestiuni în legătură cu improprietărea.

— Ministerul de finanțe va da astăzi un comunicat prin care vestește publicul ca nu mai primește nici o cerere cu privire la schimbarea coroanelor și rublelor.

— Membrii corpului didactic detașați la școlile sau în serviciul de control din ținuturile alipite, vor primi dela postul lor de ținuturi numai gradatiile, în cazul când acestea nu le primesc dela postul unde sunt detașați, iar partea de salarii se va vărsa comitetelor școlare respective, rămânând a primi dela catedra sau postul unde sunt detașați, leafa întreaga.

— Un mare furt s'a săvârșit Duminecă în Capitală.

Autori, cari n'au putut fi încă dovediți s'au introdus, pe din dos, în locuința Dnei Aristia Grîntescu, din Calea Victoriei No 80, spargând un geam și deschizând apoi ușa.

Hoții au pătruns apoi în birou, unde au spart o cămășă, din care au furat bijuterii de familie, de peste un milion și 25.000 lei în hârtii ale Bancii Naționale.

— Se s'omise în lumea financiară de un împrumut încheiat la Londra, în valoare de 4 miliarde lei.

Știrea a fost desmintită din chiar sursă oficială. E vorba numai de împrumutul de 200 milioane franci, contractat la Paris și care a fost necesar pentru plata cupoanelor datoriei noastre precum și pentru plata acreditivelor în legătură cu mărfurile cumpărate de stat.

— Doamna Melania Ionescu și Dl Gheorghe Suciu logodniți, se vor căsători pe 10 Decembrie la ora 12.

x. Dr. Valeria Curtușiu, medic, Ord. 9—10 Bulevardul Regele Ferdinand I. No 17. Ca 2281—3

Magnații ardeleni și congresul agrar

Am anunțat la timpul său, pe la mijlocul lunii trecute, că asociația maghiară „Emke”, societatea culturală maghiară ardeleană, înființată cu decenii în urmă, de magnații unguri din Ardeal, în scopul maghiarizării Ardealului și a acaparării izvoarelor de bogăție de aici, — și-a reînceput activitatea.

Fără a schimba vre-o literă din statutele, cari indică terenul politic, cultural și economic al activității asociației, această formidabilă organizație maghiară al căreia membru se consideră fiecare maghiar, lucrează azi, sub protecția legilor statului român.

Seria primelor ședințe ale vechei asociații politice, culturale și economice maghiare, încă nici nu s'a terminat și membrii asociației, au și înaintat guvernului un memorandum cerând suspendarea executării reformei agrare.

Reforma agrară, democratică, radicală, dreaptă pentru toți locuitorii Ardealului, este, după concepția acestei societăți dărâmare a supremației politice maghiare.

Aproape zece zile membrii adunării generale ordinare, ai acestei asociații, nu au discutat, decât primejdia ce o implică pentru sulele de magnați unguri, „pentru viitorul și vitalitatea minorității maghiare”, împărțirea latifundiilor, disolvarea fermelor „organizate pentru cea mai excelentă producție”.

Din desbaterile cari au avut loc la Cluj, în clubul asociației „Emke” se poate vedea, că toți acei, cari au luat cuvântul, cari au vorbit contra reformei agrare, preconizată și pusă în aplicare în România integrată, nici habar nu au de cuprinsul legii agrare.

Aceia cari au vorbit, nu cunosc, nu recunosc dreptatea nici unui motiv, care stă la baza spiritului reformei agrare române. Ei văd doar atât, că Ardealul nu este administrat, că „pământul mamei”, că Ungaria lui Horthy. Înțeleg doar aceea, că s'a stărsit cu epoca, în care milioane de brațe scormoneau pământul, îngrășeau holdele, pentru ca să aibe cont, baronii unguri, aceea ce le trebuia pentru o viață de risipă, de desfrâu.

Un memorandum, scris în limba maghiară, și la care este atașată în copie, o traducere în limba română, a fost trimis din adunarea generală a „Emke”-i guvernului din București. Memorandumul a fost prezintat guvernului, prin o delegație designată de adunarea latifundiarilor maghiari.

În memorandumul înaintat guvernului de asociația „Emke”, se arată că minimum de 200 jugare, lasat marelui proprietar de pământ, în loc să aducă vre-un folos obștei și statului, provoacă pierderi de multe milioane, deoarece mării proprietari, din Ardeal, au instituit pe moșiile stărea în care se aia pot lua concurența cu cele mai bine organizate, ferme din Apus.

Împărțirea tutulor moșiilor ar avea ca urmare supunerea funcționarii acestor ferme model, — în momentul, când însuși statul vede nevoia înființării și susținerii unor asemenea adevărate scoți pentru agricultura țării, etc. Memorandumul este sprijinit de o serie întreagă de argumente, cari sub masca intereselor colective ale țării, intenționează salvaguardarea intereselor de clasă și politice maghiare.

Această mentalitate a magnaților memorandumisti, se demaschează în toată goliciunea ei, atunci, când printr'unul din ultimele puncte ale memorandumului se insistă asupra scăderii producției pe acele teritorii, cari de doi ani încoace, au fost cedate, în exploatarea individuală și independentă a țărânilor.

Expertii maghiari, constată că această scădere a producției se datorește următoarelor două neajunsuri: nepriceperei țărânilor de a cultiva pământul în mod independent și faptului, că țărânii se mulțumesc cu o producție care să satisfacă nevoile sale casnice, fără a-și da seama de imensele trebuințe ale orașelor.

După toate acestea se impune însă întrebară: ce rost au avut numeroasele și modernele ferme ale magnaților maghiari, dacă țărâna românească, care numără 75 la sută din țărâna Ardealului, nici azi, după atâtea decenii sau centenare, dela înființarea fermelor, nu cunoaște sistemele de cultivare rațională?

Ce rost ar avea în noul stat român, menținerea unor ferme, cari nu vor fi probabil, de nici un folos țărânilor nici în viitor?

Nu va fi mai folositoare organizarea fermelor statului, cu scopul precis, de a educa masele agricultorilor, în sensul cultivării raționale ale micilor moși? Răspunsul este evident.

Ca încheiere accentuăm, că acuzația, adusă țărânilor în sensul că aceasta urmărește cu rea voință înfometarea orașelor, prin aceea că nu produce cantități de cereale suficiente, nu este decât o lovitură dată țărânilor prin instinct, de aceia, cari n'au știut-o deosebi nici odată de vitele de jug, alături de care, lucrând moșiile magnaților, ea a asudat, a însângerat și a murit.

Având în vedere proporțiile și tenacitatea cu care latifundiarii maghiari din Ardeal, au luat poziție hostilă, față de reforma agrară, preconizată de democrația românească, această importantă chestiune, va fi cu siguranță reluată în discuție, și de cercurile conducătoare ale țării.

Este însă tot așa de sigur, că toți cari ar îndrăzni, să zădărnicească ceva din aceea, ce a realizat, adevărata democrație și dragostea de țară, își vor însuși singuri titlul de reacționari și de dușmani ai țării și poporului.

In memoria lui dr. Romul Veliciu.

Am primit la redacție următoarele:

STIM. DLE REDACTOR!

Ca răscumpărare a cununei pe sicriul regretatului dr. Romul Veliciu, fost președinte de onoare al Corului tipografilor români din Arad „Aurora”, depunem în favoarea fondului orfanilor de război suma de 150 lei.

Președintele Corului tipografilor „Aurora”.

Cronica internă.

Am arătat gravitatea situației interne, din cauza poziției actuale, atât de delicate a guvernului, poziție creată de împrejurările în care cercurile conducătoare au înțeles să facă remanierea.

An arată deasemenea imposibilitatea unei colaborări, de oare ce o adevărată și largă colaborare, cere cu totul altceva de cât aceea ce se admisesse să se dea între tratativele dintre opoziție și guvern.

În urma tratativelor acestora s'a ajuns la rezultatul mai recent că opoziția federală ar avea pretenția să se facă cu adevăr colaborare dar pe baza programului federalist.

Față de o asemenea pretenție, guvernul la rândul său a înțeles să ceară „luzine” iar nu colaborare, spunând că nu se poate admite ca în baza unei presupuse colaborări, la departamentele respective țărânii să fie țărânii și naționalistul să facă tot politica de până acum.

Guvernul s'a vătat cu atâta mai intransigent cu cât i-s'a părut că are datoria să facă probă că este mai tare ca or când și că refuzul de a i-se primi condițiile, în nici un caz nu e de natură să scadue stăruia guvernului.

În realitate însă situația este cu totul alta și din o nouă mascare a adevărului nu poate eși decât o permanentizare a actualei crize politice.

Ultimele tratative legitimează și amenințarea cu demisia dlui Take Ionescu, care înțelege să arate că dă este acela care refuză concursul său cercurilor guvernamentale.

WRANGEL LA GALIPIOLI.

CONSTANTINOPOL. — Generalul Wrangel fiind somat din partea guvernului otoman, să părăsească imediat Constantinopolul, a cerut și a primit autorizația puterilor aliate și a guvernului turcesc, de a se stabili la Galipoli.

(„Ag. Damian”)

Telegrame

„Agenția Damian”.

România la conferința din Praga.

București. — La conferința, care va avea loc la Praga, în vederea regulării chestiunilor de comunicație, România va fi reprezentată prin d. Manea, șeful secției telegrafice și prin d. German, directorul regional al CFR. din Cluj.

Alcătuirea comisiei comerciale.

București. — Comisia comercială a fost instituită din: d. Giotu, delegat al ministrului de interne, d. Grigorescu, d. Meruțiu, delegatul ministerului comunicațiilor, d. Cristodorescu, delegatul ministerului industriei și comerțului și d. Buzescu, dela ministerul de finanțe.

Situația externă a României.

București. — D. Tache Ionescu, ministrul de externe, a vorbit la clubul conservatorilor despre chestiunile politice interne și externe. D. Tache Ionescu, s'a declarat mulțumit cu situația noastră externă.

Chestiunea asociațiilor profesionale.

București. — D. ministru Trancu-Iaș, a pregătit proiectul de lege, privitor la asociațiile profesionale. Proiectul va fi adus în curând în discuția Camerelor.

Independența orașului Danzig.

Berlin. — Orașul Danzig, obținând sancționarea independenței sale, și-a format azi guvernul. Danzigul a fost proclamat republică independentă.

Eliminarea studenților dela Bele-Arte.

BUCHUREȘTI. — Elevii greviști dela academia de belearte din Capitală au fost eliminați dela toate școlile din țară.

D. Clemenceau grav bolnav.

PARIS. — D. Clemenceau, fost ministru președinte al Franței, a suferit grav bolnav la Calcuta.

Pacea polono-lituaniană.

VARSOVIA. — Se confirmă că au fost aplanate în mod pasnic, toate chestiunile, cari provocaseră conflictul polono-lituanian.

Pentru integritatea Banatului.

Timișoara. — Adunarea populară anunțată pentru ieri în chestia remanierii frontierelor cu Jugoslavia, a fost amânată. În schimb d. deputat Patriciu Râmneanu a ținut o serie de adunări populare în toate comunele din circumscripția sa electorală. La adunarea din Gătaia au luat parte peste 10 mii de români, pentru a protesta contra ciuntirii Banatului românesc. S'a votat o motiune în acest sens și a fost trimisă parlamentului.

Grecii manifestează contra Antantei.

Atena. — Manifestațiunile de stradă organizate contra aliaților continuă. Alături a avut loc la Atena o mare întrunire publică, în care s'a vorbit în mod vehement contra puterilor aliate.

Un memorandum al exregelui Greciei.

Paris. — Exregele Constantin al Greciei, a trimis printr'un delegat al său, puterilor aliate o notă-memorandum, în care declară, că se obligă în mod loial să îndeplinească toate eventualele condiții, de cari puterile aliate ar lega reîntoarcerea sa pe tronul elen.

Ultima oră

Atentat contra Senatului Român.

DOI MORȚI. CINCI GRAV RĂNIȚI.

București. — În cursul ședinței de ieri a. m. a Senatului, s'a aruncat în sala de ședință o bombă, care a făcut o explozie îngrozitoare. Au fost ucși pe loc, episcopul de Oradea-Mare, dr. Demetriu Radu și ministrul de justiție Greceanu. Au fost grav răniți episcopul dr. Roman Ciorogariu, episcopul Nifon, ministrul lucrărilor publice, d. general Văleanu, președintele senatului d. general Coandă și d. senator Spiru Georgiu.

Redactor responsabil: Traian P. Nicolae.
Editor responsabil: Laurențiu Luca.

Subprefectul județului Arad.

1920—1920.

PUBLICAȚIUNE.

Pentru tipărirea Gazetei Oficiale a Județului Arad, public pertractare de concurs, pentru oferte închise și rog pe proprietarii de tipografie, ca ofertul referitor la publicarea Gazetei Oficiale să-l prezinte subscrisului. Mărimea și formatul Gazetei Oficiale e cea pe care o are de prezent Gazeta Oficială. Gazeta Oficială va apărea în fiecare săptămână odată și anume în fiecare Joi. Ofertul Dv. să se refere la aceea, că pentru ce sumă sunteți aplicați a tipări o pagină a Gazetei Oficiale, notând, că Gazeta Oficială a județului apare în 480 exemplare și hârtia necesară e deobligată a o da întreprinzătorul. Ofertul e a se înainta în cuvertă închisă la registratura subprefecturii județului Arad până la 12 ore a. m. 15 Decembrie 1920. — Iar pe cuvertă e a se introduce: „Ofert închis cu privire la tipărirea Gazetei Oficiale a județului Arad, înaintat în urma convocării Nrul 12930—1920”. Arad, la 29 Noembrie 1920.

Su 2247—2 Dr. BELES, subprefect s.

Casa Cercuială pentru Asigurările Sociale din Arad. 2354—1920.

CONCURS.

Casa cercuială pentru Asigurările Sociale din Arad publică concurs pentru înlocuirea postului vacant de medic-entom în cercul Naclac pe lângă următoarele condiții:

Salariu anual de 4400 L. și ajutor de scumpete 2650 L.

Cereri scrise în limba română cu mâna proprie dinpreună cu actele, care să dovedească pregătirea necesară, sunt a se înainta în decurs de 14 zile dela publicarea în Monitorul Oficial al Asigurărilor Sociale, în direcțiunea Casei Cercuiale pentru Asigurările Sociale, unde vor putea obține informațiuni noi detaliate.

Concurenții vor trebui să dovedească cetățenia română și că au absolvit școlii române apoi să corecteze în limbă română condițiile impuse funcționarilor publici prin articolul 110 din legea XIX 1907.

Casa Cercuială pentru Asigurările Sociale Arad. Ca 2249—3

No 838—1920.

PUBLICAȚIUNE.

În urma ordinului a corpului de armată VII cu ocazia centralizării a operațiilor de recensământ, să provoacă toți cei deobligati la arma născuți din Arad, și din alte locuri domiciliați în oraș dela anul 1900-1901, 1902 (cont. 1922, 1923, 1924) ca la operațiile de centralizare să se prezinte — și prin casnici ori prin plenipotențiați — punctual și necondiționat în edificiul Corporației de industrie (partestilei) în rândul și zilele din jos însemnate cu acea observare, că comisia va asculta și reclamațiunile sau întâmpinările celor interesați.

Tânărții vor aduce și testimoniile de absolvire a școlilor, cei din 1900 născuți și străini vor aduce și estrasele de naștere.

Se vor prezenta: Cei conscrieți în circumscripția I. la 16 Decembrie, cei conscrieți în circumscripția II. la 17 Decembrie, cei conscrieți în circumscripția III. la 18 Decembrie, cei conscrieți în circumscripția IV. la 20 Decembrie, cei conscrieți în circumscripția V. la 21 Decembrie iar cei din circumscripția VI. la 22 Decembrie a. c.

Arad, la 4 Decembrie 1920.

Isidor Georgeviciu m. p. șeful secției militare.

De vânzare urgent

100 buc. scroafe mari, negre, mangulța, se pot îngrășa până la 300 chlgr. — Adresa la Administrația ziarului. No 2252—3

MICA PUBLICITATE.

Taxa unei publicități până la 10 cuvinte 10 Lei, dela 10 cuvinte în sus 1 Leu de cuvânt. Cuvintele culese cu litere — 1 grase 2 Lei de cuvânt. Publicațiunile se achită antich. av.

CETIȚI FETIȚE și VĂDUVE. — I. M. cojocari în comuna Bărzava, român de 23 ani, depin sănătos, scâpt d n. armată, voese să mă căsătorească cu o fetiță sau văduvă sub 25 ani Zestre 10000 lei, mobilele convenite, eu o asigur de fabricarea depin. Cui îi convine ofertul meu să-mi scrie epistoale serioase recomandate eu le voi cere în persoană în termen de 30 zile. Ma 2255-2

REQUISITE ECONOMICE de vânzare Arad, Bulevardul Reg-le Ferdinand nrul 17. Mașini de sămănat, pluguri cu 2 și 3 fere, ciururi, tr. cr. cântare, cară, trăsuri, tăietora de zăpi, extipatore și altele cu preț foarte redus.

STAMPILE pentru sigilare cu ciară se pregătesc în 2 ore la A. Földes, Arad piața Avram Iancu (Szabadsag) nrul 1. Fo 2232

PROFESORĂ d n. vechiul Regat, predau limba franceză. Prefer elevi și elevi de liceu. Cecilia V. Ionescu, Arad, strada Eminescu 16, lo 2254—2

Scrisorile cu deviza la administrație se vor putea ridica numai între orele 5-6 p. m. La scrisorile cu destinația în provincie se va anexa taxa de francare.

De vânzare

o masă de biliard, în bună stare, cu tablă de marmoră, rotitură, cu 3 bile de carambol și 16 bile de fildes. Informații se pot lua dela „Cercul de cetire din Șmand” Șmandul de jos. Ca 2243—3

Caut Viticultor

care să posede cunoștințe teoretice, practice superioare pentru via înțindere 40 hectare și pentru administrarea unei ferme model. Doritorii să înăinteze copie după certificate, Dnii Col. GH. TRASSO, comuna Lipio, județul Buzău. Salariu bun. Pa 2239 4

În atențiunea comercianților

cafea, erez, zăhar, zaharicade, piper, scorisoare, ciocolată, vopselei, clei, scoarceala, săpun, cremă de ghele, lumini pe dr. biserică, smoață de căruțe. precum și tofelul de articole de băcănie și coloniale în prețurile din București în orice cantitate de vânzare la marele magazin Da 1879-30

WILHELM DARVAS: ARAD, str. Horea nrul 1, str. în fața cu primăria.

INCUNOȘTINȚARE.

Aducem la cunoștința On. public că am largit atelierul nostru de cusătorie de albituri din str. Brătianu (Weitzer) 2

PREFACÂNDU-L ÎN FABRICĂ.

Confecționăm tofelul de albituri pentru prețurile cele mai ieftine și adecă:

- Cămeși de bărbați, fără guler . . . lei 15—
cu 2 guleri și mangete . . . lei 18—
de noapte . . . lei 14—
Subpantaloni, lungi . . . lei 12—
scurți . . . lei 8—
Cămeși p. femei, fără lucru manual . . . lei 8—
de noapte . . . lei 10—
Subpantaloni pentru femei . . . lei 10—
Perini . . . lei 8—
Învăitoare pentru plapome . . . lei 16—
Albituri pentru femei, cu lucru manual, de bucăți . . . lei 30—50—

Rog binevoitorul sprijin

HIMLER și FISCHER fabrică de albituri. Hi 2244—1

SENZAȚIE! ATENȚIE!

ELISÉE și LADY

PARFUMERII PARISIENE, CELE MAI FRUMOASE CADOURI PENTRU CRĂCIUN ȘI PENTRU ANUL NOU.

COMPLET

ASORTIMENT BOGAT. — PREȚURI IEFTINE. — SE POT VEDEA ORI ȘI CÂND ÎN

DROGHERIA „ȘARPELE”

ARAD, EDIFIC. ANDRÉNYI. La 2134—50

În atențiunea cumpărătorilor de mobile

Mobile, pentru prânzitor și dormitor se pot cumpăra ieftin în depozitul de mobile WIEGENFELD, Arad, strada Eminescu (Deak Ferenc) nrul 40. Wi 2230-50

ATENȚIUNE!

Mare asortiment de haine pentru copii de scoală, paltoane de toamnă și de iarnă!

Ne ducem cu colecție de mostre la institutele mai mari, cari fac comande în masă!

În permanență mare asortiment de costume gata pentru bărbați și copii, pardesie de toamnă, paltoane de iarnă. Serviciu punctual! Despărțământ special pentru lucrări după măsură. Rogăm a ne Onora cu comande. Ko 1257—00

KOMLOS și MUZSAY ARAD

În palatul BOHUS vis-à-vis de intrarea teatrului. 000

CARBUN de LEMN

PRENOTARI PRIMESC:

- Fabrica de gaz aerian a orașului
Tramvaiul comunal
Turnul de apeduct
Kellner Béla expeditor, Bul. Reg. Ferdinand 18. U 2246—3

(margal) retoria cu înălță colorie ce se poate întrebuința pentru încălzitul cuptoarelor cu lemne sau caloriferelor se găsește la

FABRICA DE GAZ AERIAN A ORAȘULUI ARAD, str. HAJÓ 3.

100 kilograme transportate la domiciliu. Lei 90—

Direcțiunea fabricii de gaz aerian.

Cetiți și răspândiți ziarul

„ROMÂNUL”.

MĂRFURI TEXTILE

chiffon, zefir și tot felul de pânzaturi, flanele, barchette, stoffe de haine, perlele de dantelă, velințe de pat, acoperitoare de mese, stoffe pentru haine de bărbați, articole de maramă, etc. etc. se află în cantități mari și variate, pe lângă prețuri reduse la

IOAN KÖO

firmă de diferite articole pentru haine de dame, recunoscută ca una dintre cele mai renumite și solide. ARAD, Bul. Reg. Ferdinand I. (Boros Beni) 16, în pal. Vani-sek. K6 1978—20